

“ ...

Dava, yaşlılık aylığı tahsisi ve aksi yöndeki Kurum işleminin iptali istemine ilişkindir.

1982 Anayasası'nın 152. maddesinde; “Bir davaya bakmakta olan mahkeme, uygulanacak bir kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davayı geri bırakır.” hükmüne yer verilmiştir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 57/3 maddesi Mahkememizde görülmekte olan davada uygulanacak, davanın yürütülmesi ve sonuçlandırılmasında olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bir kanun hükmüdür. Şöyle ki; davacının 15.09.1986 tarihinde 506 sayılı Kanun kapsamında (5510 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılan Sosyal Sigortalar Kanunu) ilk olarak çalışmaya başladığı, davacı hakkında verilen yaş tashihi kararının ise 30.09.1986 tarihinde kesinleştiği, dosyada bulunan nüfus kaydından ve hizmet cetvelinden anlaşılmaktadır. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 367/2 maddesinde yer alan; “Kişiler hukuku, aile hukuku ve taşınmaz mal ile ilgili aynı haklara ilişkin kararlar kesinleşmedikçe yerine getirilemez.” hükmü gereği yaş tashihi kararının kesinleşmeden yerine getirilmesi mümkün değildir. (Ayrıca bkz. 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu 35/1 maddesi ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 14.04.2010 tarih 2010/21-194 Esas, 2010/219 Karar sayılı ilamı.) Bu durumda yaş düzeltmenin gerçekleştiği tarih hükmün kesinleştiği tarih olan 30.09.1986 tarihidir ve bu tarih davacının ilk defa çalışmaya başladığı tarihten sonrasına tekabül etmektedir. Nitekim Sosyal Güvenlik Kurumu Trabzon Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü Karadeniz Sosyal Güvenlik Merkezi'nin 27.02.2018 tarihli yazısından davacının yaşlılık aylığı tahsis talebinin bu gerekçeyle reddedildiği anlaşılmaktadır. Mahkememizin 18.10.2018 tarihli müzekkeresine Kurum tarafından verilen cevaptan anlaşıldığı üzere doğum tarihinin 24.01.1969 (Mahkeme kararı sonrasında oluşan kayıt) olarak kabulü halinde davacı 24.01.2018 tarihi itibarıyla emekli olabilecektir.

Mahkemelerce itiraz yoluna başvurulabilmesi için iptali istenen kanun hükmünün görülmekte olan bir davada uygulanacak olması ve iptali talep edilen yasal düzenleme hakkında son on yıl içerisinde Anayasa Mahkemesi tarafından işin esasına girilerek verilmiş bir ret kararının bulunmaması gerekmektedir. 5510 sayılı Kanunun 57/3 maddesi Mahkememizde görülmekte olan davada uygulanacak bir kanun hükmü olup yapılan araştırmada söz konusu kanun hükmüne ilişkin Anayasa Mahkemesince son on yıl içerisinde işin esasına girilerek verilmiş bir karara rastlanmamıştır. Bu itibarla somut norm denetimi koşullarının gerçekleştiği sonucuna ulaşılmış ve aşağıda yer verilen gerekçelerle Mahkememizce re'sen Anayasa'ya aykırı görülen Kanun hükmünün iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulmuştur.

5510 sayılı Kanunun “Yaş” başlıklı 57. maddesinin 3. fıkrası; “İş kazası, meslek hastalığı, malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarından gelir ve aylık tahsisleri ile sermaye değerinin hesabında, iş kazasının olduğu veya meslek hastalığının hekim raporuyla ilk defa tespit edildiği veya sigortalıların bu Kanuna ve bu Kanunla yürürlükten kaldırılmış kanunlara tâbi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten sonraki yaş düzeltmeleri dikkate alınmaz. “ hükmünü içermektedir. İtiraz konusu hüküm, esas itibarıyla, emeklilik hakkının kazanılmasında ve malûllük ile ölüm sigortalarına ilişkin diğer bazı haklardan yararlanılmasında sigortalı olarak çalışmaya başlanılan tarihten sonraki yaş düzeltmelerinin dikkate alınmayacağına ilişkindir.

Anayasa'nın 138/4 maddesi Aykırılık Gerekçesi;

Anayasa'nın 138/4 maddesinde; "Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez." düzenlemesi mevcuttur.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun (TMK) 39. maddesi uyarınca mahkeme kararı olmadıkça kişisel durum sicilinin hiçbir kaydında düzeltme yapılamamaktadır. Emredici nitelikteki bu hüküm kişisel durum kayıtlarını etkin bir koruma altına almıştır. TMK'nın bu hükmüyle uyumlu olarak 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun (NHK) 35/1 maddesinde; "Kesinleşmiş mahkeme hükmü olmadıkça nüfus kütüklerinin hiçbir kaydı düzeltilemez ve kayıtların anlamını ve taşıdığı bilgileri değiştirecek şerhler konulamaz. Ancak olayların aile kütüklerine tescili esnasında yapılan maddî hatalar nüfus müdürlüğünce dayanak belgesine uygun olarak düzeltilir." ifadesine yer verilmiştir.

Nüfus davalarına ilişkin usul hükümlerinin yer aldığı 5490 sayılı NHK'nın 36 ve 37. maddelerinde kayıt düzeltme davalarının nüfus müdürü veya görevlendireceği memur huzurunda görüleceği ve genel müdürlük ile nüfus müdürlüklerinin kanun yollarına başvurma yetkisinin bulunduğu ifade edilmiştir. Tüm bu düzenlemeler nüfus kayıtlarının katı bir disipline tabi olduğunu göstermektedir. Nitekim Yargıtay kararlarında da kuşku ve duraksamaya yer verilmeksizin doğru sicil oluşturulması zorunluluğundan söz edilmektedir.

Ayrıca, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 218. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan; "Kovuşturma evresinde mağdur veya sanığın yaşının ceza hükümleri bakımından tespitiyle ilgili bir sorunla karşılaşılması halinde; mahkeme, ilgili kanunda belirlenen usule göre bu sorunu çözerek hükmünü verir." düzenlemesiyle ceza mahkemelerine kovuşturma aşamasında yaş düzeltme yetkisi verilmiştir. Ceza mahkemelerince verilen yaş düzeltme kararıyla cezai sorumluluğun kapsamı genişletilebilmekte, yaş düzeltme kararı sonrasında verilecek cezada artış söz konusu olduğu gibi ceza infaz rejimi de değişebilmektedir.

Görüldüğü üzere istisnai durumlar haricinde yaş düzeltme işlemi ancak kesinleşmiş mahkeme kararıyla yapılabilmektedir. İptali talep edilen 5510 sayılı Kanun'un 57/3 maddesi, bu maddeyi uygulamak durumunda olan idari makamlara yaş tashihiine ilişkin mahkeme kararlarını uygulamama görev ve yetkisi tanıdığından mahkeme kararlarına uyma zorunluluğunu düzenleyen Anayasa'nın 138/4 maddesinin ihlaline yol açmaktadır.

Bu sorunun ele alındığı Anayasa Mahkemesinin 18.01.2005 tarihli 2005/4 Esas - 2005/7 Karar sayılı kararında; "Devletin, personel politikasını belirlemede büyük önemi olan emeklilik düzenini, aktüeryal dengeleri gözeterek bilimsel verilere göre belirlemesi ve buna göre gerekli yasal düzenlemeleri yapması doğaldır. Devletin bilimsel verilere dayanarak kurduğu bu düzenin korunması Anayasa'nın 60. maddesinde yer alan sosyal güvenlik hakkının güvenceye alınması için de zorunlu bir gerekliliktir. Nesnel ve sürekli kurullarla sağlam ve sağlıklı temellere oturtulmayan bir sosyal güvenlik kuruluşunun, mahkeme kararları ile alınan yaş düzeltmeleri sonucu ortaya çıkan erken emeklilik gibi nedenlerle aktüeryal dengesinin bozulması, sosyal güvenlik sisteminin sürdürülemez bir duruma gelmesine sebep olabilir.

Sosyal güvenlik kurumlarına tabi olarak çalışılmaya başlanıldığı tarihten sonraki yaş düzeltmelerinin dikkate alınmayacağını öngören itiraz konusu kuralın, sosyal güvenlik sisteminin kimi aksaklıklara yol açmadan sürdürülmesi amacıyla yönelik olarak düzenlendiği kuşkusuzdur. Burada yargı kararı hukuksal olarak değerini ve geçerliliğini korumakta, sadece

Esas Sayısı : 2019/5
Karar Sayısı : 2019/24

emeklilik yönünden sonuç doğurmamaktadır.” gerekçesine yer verilmiş ise de; 22.07.2008 tarihli 2008/64 Esas - 2008/129 Karar sayılı Anayasa Mahkemesi kararında üye Serruh KALELİ'nin karşıoyunda “Sosyal Sigortalar Kurumu, üyesi yönünden sosyal sigortacılık yapmaktadır. Prim alıp hak ettiğinde ödemeler yapmaktadır. Tüm aktüeryal hesaplar hata dahil tüm olasılıkları da içinde barındırır, istatistiksel matematik mutlak doğru değildir. Risk analizleri hesap yöntemi içerisinde olmaz ise sosyal görev laiki ile yerine getirilmiş sayılamaz. Bu düşünceler ile sosyal güvenlik sisteminde muhtemel aksaklığın bertarafı için hukukun ve yargı kararının üstünlüğü ve tanınma zorunluluğunu kaldıran düzenleme anılan nedenler ile Anayasa'nın 138. maddesine aykırı olduğu düşünüldüğünden çoğunluk görüşüne katılmamıştır.” sözleriyle ifade ettiği üzere aktüeryal dengelerin, mahkemelerce verilen yaş düzeltme kararları öngörülerek, bilimsel verilere dayanılarak yapılması mümkündür. Günümüzde, mahkemeler nezdinde görülen yaş düzeltme davalarının sayısı mahkemelerin karar eğilimleri kolaylıkla tespit edilebilecek ve istatistik hesaplara dahil edilebilecektir.

Anayasa Mahkemesinin 18.01.2005 tarihli kararında “yargı kararı hukuksal olarak değerini ve geçerliliğini korumakta, sadece emeklilik yönünden sonuç doğurmamaktadır.” denilmekteyse de yargı kararının geçerliğinin kabulü halinde yargı kararına göre oluşan kişisel durum siciline göre işlem yapılması gerekmektedir. Kararın sadece emeklilik yönünden sonuç doğurmamasından söz edilmekteyse de bu durum zaten Anayasa'ya aykırılığın gerekçesini oluşturmaktadır. Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen durumun istisna tutulmasının bir başka Anayasal gerekçesi bulunmalıdır.

Diğer taraftan, sosyal güvenlik alanında birçok değişiklik yapıldığı, başlangıçta birbirinden ayrı şekilde teşkilatlanan sosyal güvenlik kurumlarının tek çatı altında toplandığı, sosyal güvenlik mevzuatının sayısız değişikliğe uğradığı bilinmektedir. Aktüeryal denge ve emeklilik düzeni bozulmaksızın uygulama kapsamı çok daha geniş olan mevzuat değişiklikleri gerçekleştirilebiliyorsa, günümüzde hukuksal verilere erişimin kolaylığı nazara alındığında yaş düzeltmeleri öngörülerek sosyal güvenlik sisteminin yapılandırılmasının, prim miktarlarının ve diğer hesaplamaların yapılmasının mümkün olduğu düşünülmektedir.

Sonuç olarak, sigortalıyı haksız ve eşitsiz bir fedakarlığa katlanmaya zorlayan, devletin sosyal güvenlik sistemini hatalı işlem ve kayıtlar üzerine bina eden, yargı kararıyla tesis edilmeye çalışılan adaleti göz ardı eden yasal düzenlemenin yukarıda belirtilen gerekçelerle Anayasa 138. Maddesine aykırı olduğu değerlendirilmektedir.

Anayasa'nın 2. Maddesi Aykırılık Gerekçesi;

Anayasa'nın 2. maddesinde; “Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir.”

Anayasa Mahkemesi kararlarında hukuk devleti ilkesinin anlamı açıklanmıştır Anayasa Mahkemesinin 2001/406 E. 2004/20 K. sayılı kararında hukuk devleti ilkesi; “Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup, bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasa koyucunun da uyması gereken temel hukuk ilkeleri ve Anayasa'nın bulunduğu bilincinde olan devlettir.” sözleriyle açıklanmıştır.

5510 sayılı Kanunun itiraz konusu 57/3. maddesi mahkemelerce verilen yaş düzeltme kararlarının geçersiz sayılması konusunda Anayasa'da yer almayan bir yetkinin yasama organına verilmesine yol açması bakımından kuvvetler ayrılığı ve hukuk devleti ilkesine aykırılık teşkil etmektedir.

Kesinleşmiş mahkeme kararlarının bazı olay ve işlemlere uygulanması, bazı olay ve işlemler bakımından ise geçerli sayılmaması hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır. Örneğin yaş düzeltme kararı ile memuriyete girmek, siyasi hakları kullanmak, belli görevlere atanmak mümkün iken 57/3. maddesinde öngörülen durumlarda mahkeme kararı geçerli sayılmayacaktır. Ya da ceza mahkemesince verilecek yaş düzeltme kararı ile cezai sorumluluğun kapsamı genişletilebilecek, ceza miktarı arttırılabilecek ve hatta infaz rejimi değiştirilebilecek iken aynı mahkeme kararının Sosyal Güvenlik Kurumunun bir takım işlemlerinde uygulanmayacağını kabul etmek hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmayacağı gibi adalete dayanan bir hukuk düzeni iddiasıyla da çelişecektir.

Bu maddenin amacının kötüye kullanımları engellemek, sigortalıların mahkemelerden gerçeğe aykırı yaş düzeltme kararı almalarını ve hak ettikleri tarihten önce sosyal güvenlik haklarından faydalanmalarını önlemek olduğu ileri sürülebilir. Öncelikle böyle bir kabul mahkeme kararlarına güvenilmediğinin peşinen kabulü manasına gelir. Mahkeme kararlarına güven duyulmadığı gerekçesiyle, mahkeme kararlarının sonuç doğurmasını engelleyecek yasal düzenlemeye başvurulması ise yargının meşruiyetinin bizzat yasama organı tarafından yok sayılması anlamına gelir. Yasama organının güvenilemeyeceğini öngördüğü, hakkın kötüye kullanılmasına vasıta olabileceğini kabul ettiği yargı mercilerine yurttaşların güvenmemesi de olağan kabul edilmelidir. Bu durumda, yaşı büyütülerek cezası arttırılan bir yurttaşa kesinleşmiş mahkeme kararı dayanak gösterilirken aynı mahkeme kararının bir kısım SGK işlemleri karşısında hangi gerekçe ve amaçla olursa olsun geçersizliğinin izahı oldukça güç olacaktır. Yurttaşların ve Anayasa gereği bütün devlet organlarının uymakla yükümlü olduğu yargı kararlarının SGK işlemleri açısından sonuç doğurmayacağını ifade eden kanuni düzenlemenin hukuk devleti ilkesine uygunluğundan söz edilemeyecektir. Şayet bazı haklardan yararlanmak amacıyla hakikate aykırı şekilde yaş düzeltme yoluna başvurulmakta ise yapılması gereken, hukuk sisteminin temelini sarsacak şekilde, mahkeme kararlarını geçersiz saymak değil konuya ilişkin etkin tedbirler almak olmalıdır.

5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun yukarıda değinilen 35. maddesinde, tescil esnasında yapılan maddi hataların dayanak belgesine uygun olarak nüfus müdürlüğünce düzeltileceği öngörülmüştür. Böyle bir durumda dayanak belge olması koşuluyla mahkeme kararına gerek duyulmamaktadır. Nüfus kaydında maddi hatanın ilk işe başlama tarihinden sonra düzeltilmesi halinde 57/3. maddesi gereğince yaş düzeltme işlemi dikkate alınmayacaktır. Oysa ki, TMK'nın 37. maddesinde "Kişisel durum sicili, Devletçe atanan memurlar tarafından tutulur. Sicil kayıtlarını tutmak ve örnek vermek bu memurların görevidir." hükmü, 38. maddede ise "Kişisel durum sicilinin tutulmasından doğan zararlar, kusurlu memura rücu edilmek kaydıyla, Devletçe tazmin edilir." düzenlemesi mevcuttur. Görüldüğü üzere yaş düzeltme kararlarına konu olan kayıtları tutmak kamu makamlarının yükümlülüğündedir. Kamu makamlarının bu yükümlülüklerini gereği gibi yerine getirmemeleri nedeniyle oluşan hatalar mahkeme kararlarıyla giderilmektedir. Kamu makamlarının yükümlülüklerini yerine getirmemesi nedeniyle oluşan bir hatanın sorumluluğunu yurttaşa yüklemek hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmadığı gibi Anayasa'nın 2. maddesinde yer bulan sosyal devlet ilkesiyle de çelişmektedir.

Ayrıca şunu belirtmek gerekir ki, mahkeme kararıyla yaşı tashih edilen veya NHK'nın 35. maddesi gereği dayanak belgeyle nüfus kaydındaki maddi hata düzeltilen bireylerin kişisel durum bilgilerindeki hata oranı, söz konusu kayıtların yargılama ve inceleme konusu olması nedeniyle, diğer kayıtlara nazaran daha düşük olabileceği gözetilmelidir. Hakikate ve doğruluğa uygun işlem yapma gayesi güdülmekteyse bu durumda yaş düzeltme işlemi yapılanların kayıtlarının daha doğru olduğunun kabulü hukuka ve yargıya olan güvenin gereğidir. Mahkeme kararına veya dayanak belgeyle yapılan düzeltmeye rağmen, Sosyal Güvenlik Kurumunun hatalı olduğu sabit olan bir kaydı esas alarak işlem ve kararlarını yürütmesinin izahı güçtür. İstikrar ve devamlılığın adalet ve doğruluk üzerine olması gerekir.

Anayasa'nın 36. Maddesi Aykırılık Gereçesi;

Anayasa'nın "Hak Arama Hürriyeti" başlıklı 36. maddesinde; "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir." hükmü bulunmaktadır.

Yaş düzeltmeye ilişkin kesinleşmiş mahkeme kararlarının uygulanmaması adil yargılanma hakkının bir parçası olan mahkemeye erişim hakkı kapsamında incelenebilecektir." Anayasa'nın 36. maddesinde ifade edilen hak arama özgürlüğü, diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmayı ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden biri olmakla birlikte aynı zamanda toplumsal barışı güçlendiren, bireyin adaleti bulma, hakkı olanı elde etme, haksızlığı önleme uğraşının da aracıdır. Hak arama özgürlüğü ve adil yargılanma hakkı, sadece yargı mercileri önünde davacı ve davalı olarak iddia ve savunmada bulunma hakkını değil yargılama sonunda hakkı olanı elde etmeyi de kapsayan bir haktır." (AYM, E.2009/27, K.2010/9, 14/1/2010).

Adil yargılanma hakkının unsurlarından biri de mahkemeye erişim hakkıdır. Mahkemeye erişim hakkı, bir uyuşmazlığı mahkeme önüne götürme ve aynı zamanda mahkemece verilen kararın uygulanmasını isteme haklarını da kapsar. Mahkeme kararlarının uygulanması, yargılama sürecini tamamlayan ve yargılamanın sonuç doğurmasını sağlayan bir unsurdur. Karar uygulanmazsa yargılamanın da bir anlamı olmayacaktır (Hornsbyl/Yunanistan, B. No: 18357/91, 19/3/1997, § 40).

AİHM, kesinleşmiş ve bağlayıcı bir yargı kararının, lehine karar verilen tarafın zarar görmesine rağmen infaz edilmemesi durumunda Sözleşme'nin 6. maddesinin teminat altına aldığı mahkemeye erişim hakkının bir anlam ifade etmeyeceğini vurgulamaktadır. Hangi yargı makamı verirse versin bir yargı kararının veya hükmünün infaz edilmesi, 6. madde anlamında "dava"nın tamamlayıcı unsuru olarak değerlendirilmelidir (Burdov/Rusya, B. No:59498/00, 7/5/2002, § 34)

AİHM, Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamında bir yargı yerine ulaşma hakkının sadece teorik olarak bu hakkın tanınmasını değil aynı zamanda o yargı yerinden alınan nihai kararın icrasına yönelik meşru bir beklentiye de koruduğunu kabul etmiştir. (Apostol/Gürcistan, B. No: 40765/02, 28/2/2007, § 54)"

Anayasa Mahkemesi İkinci Bölüm, Temel Yeğın Başvurusu, Başvuru Numarası; 2014/10398, Karar tarihi; 29.06.2016 kararda yukarıdaki anlatıma yer verildikten sonra; " Bu noktada kesin hüküm niteliğini haiz bir yargı kararının yerine getirilmesi sonucunda oluşan yeni durumların bazı hukuki konular yönünden sonuç doğurmamasının bu yargı kararının uygulanmadığı anlamına gelmeyeceğinin dikkate alınması gerekir. Zira bir dava sonunda yargı

merciince verilen karardaki hükmün yerine getirilmesiyle birlikte bu karar icra edilmiş yani uygulanmış olacaktır. Kararın icrasına bağlı sonuçların bu davayla ilgili olmayan kişiler veya konular yönünden sonuç doğurmaması, bu kararın uygulanmadığı şeklinde yorumlanamaz

(...)

Başvurucu, yaşının düzeltilmesine ilişkin kesinleşmiş Mahkeme kararının emeklilik işlemlerinde dikkate alınmamasıyla bu kararların uygulanmamış olduğunu ileri sürmektedir. Başvurucunun iddiasına konu Mahkeme kararı, nüfus kütüğündeki kaydın düzeltilmesine ilişkin olup bu davada nüfus kayıtlarının gerçek duruma uygun hale getirilmesi amaçlanmaktadır. Somut olay açısından Mahkemece başvurucunun nüfus kaydındaki doğum tarihinin gerçek durumuna uygun şekilde düzeltilmesine karar verilmiş, bu kayıt nüfus idaresince karar doğrultusunda değiştirilmiş ve bu şekilde anılan karar icra edilmiştir.

Başvurucunun yaşının düzeltilmesine ilişkin Mahkeme kararının 5510 sayılı Kanun'un 57. ve 506 sayılı mülga Kanun'un 120. maddelerinin ikinci ve üçüncü fıkraları uyarınca emeklilik işlemlerinde sonuç doğurmaması, kararın uygulanmadığı ya da hukuksal değerini ve geçerliliğini kaybettiği anlamına gelmez. Emeklilik işlemlerinde SSK'ya tabi olarak çalışılmaya başlandığı tarihteki nüfus kütüğünde kayıtlı olunan doğum tarihinin esas alınmasını öngören anılan kuralların, emeklilik düzeninin aktüeryal dengeler gözetilerek bilimsel verilere göre belirlenmesi ve sosyal güvenlik sisteminin birtakım aksaklıklara yol açmadan sürdürülmesi amacıyla yönelik olarak düzenlendiği anlaşılmaktadır. Burada yargı kararı hukuksal olarak değerini ve geçerliliğini korumakta, sadece emeklilik yönünden sonuç doğurmamaktadır.

Bu değerlendirmeler neticesinde başvurucunun yaşının düzeltilmesine ilişkin Mahkeme kararı doğrultusunda nüfus idaresinin nüfus kaydını düzeltmesiyle birlikte anılan kararın icra edilmiş olduğu, bu kararın ilgili mevzuat hükümleri uyarınca emeklilik işlemlerinde sonuç doğurmamasının kararın uygulanmadığı ya da hukuksal değerini ve geçerliliğini kaybettiği şeklinde yorumlanamayacağı sonucuna ulaşılmıştır.” gerekçesiyle başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

Öncelikle kişisel kayıtlar üzerinde yapılan düzeltmeler sadece bu kayıtları tutmakla yükümlü olan kamu makamlarını değil tüm resmi ve özel kurumları bağlayacaktır. Yaş düzeltme, ad değişikliği, cinsiyet değişikliği veya boşanma kararlarının sadece davanın taraflarını bağlayacağı üçüncü kişi durumundaki gerçek ve tüzel kişileri bağlamayacağı savunulamayacaktır. Ayrıca, sayılan hususlarda verilen mahkeme kararları kişisel durum sicilindeki değişikliklerin gerçekleşmesi için zorunlu nitelikte kararlar olup anılan mahkeme kararlarının icrasıyla yeni bir kişisel durum oluşmaktadır. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi kararında belirtildiği üzere “Mahkeme kararı doğrultusunda nüfus idaresinin nüfus kaydını düzeltmesiyle birlikte anılan kararın icra edilmiş olduğu” kabul edilmekteyse bu durumda diğer kamu makamlarının da icra edilen bu karar sonucunda oluşan yeni hukuksal durumu kabul etmeleri gerekmektedir. Aksi kabul edilerek, mahkeme kararına rağmen, mahkeme kararından önceki hatalı kayıtların esas alınması mahkeme kararının icra edilmediği anlamına gelecek ve Anayasa Mahkemesi kararında “kesinleşmiş ve bağlayıcı bir yargı kararının, lehine karar verilen tarafın zarar görmesine rağmen infaz edilmemesi durumunda Sözleşme'nin 6. maddesinin teminat altına aldığı mahkemeye erişim hakkının bir anlam ifade etmeyeceği”, “Karar uygulanmazsa yargılamanın da bir anlamı olmayacaktır” , “AİHM, Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamında bir yargı yerine ulaşma hakkının sadece teorik olarak bu hakkın tanınmasını değil aynı zamanda o yargı yerinden alınan nihai kararın icrasına yönelik meşru bir beklentiye de koruduğunu kabul etmiştir” sözleriyle ifade edildiği şekilde mahkemeye erişim

Esas Sayısı : 2019/5
Karar Sayısı : 2019/24

hakkının ve adil yargılanma ilkesinin ihlali sonucunu doğuracaktır. İptali talep edilen madde bu yönüyle Anayasa'nın 36. Maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

Ayrıca, kesinleşen mahkeme kararıyla oluşan kişisel durum sicilindeki bilgilerin kamu makamlarınca göz ardı edilmesi AİHS 8. maddede yer alan Özel Hayatın ve Aile Hayatının Korunması hakkının ihlalini de gündeme getirebilecektir.

Keza, 5510 sayılı Kanununun 57/3. maddesi gerçeğe aykırı yaş düzeltmeleri engellemek amacıyla getirilen bir düzenleme ise bu amacın gerçekleştirilmesi için kullanılan aracın ulaşılmak istenen amaç ile orantılı olmadığı değerlendirilmektedir. Söz konusu amaca ulaşmak için işe başlama tarihinden sonra gerçekleşen yaş düzeltme işlemlerinin tamamının yok sayılması Anayasa'ya aykırılığın yanı sıra adaletsizliklere yol açmaktadır. Somut olay bakımından, çalışmaya 16 gün geç başlamış olsa 24.01.2018 tarihinde yaşlılık aylığı almaya hak kazanacak olan davacının hali hazırda 24.01.2022 tarihine kadar beklemek zorunda olması bunun somut bir örneğidir.

Anayasa'nın 10. Maddesi Aykırılık Gerekçesi;

Anayasa'nın “Kanun Önünde Eşitlik” başlıklı 10. Maddesinde; “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

(Ek fıkra: 7/5/2004-5170/1 md.) Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. (Ek cümle: 7/5/2010-5982/1 md.) Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz.

(Ek fıkra: 7/5/2010-5982/1 md.) Çocuklar, yaşlılar, özürllüer, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde (...) kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.” düzenlemesi bulunmaktadır.

Anayasa Mahkemesinin 18.01.2005 tarihli 2005/4 Esas - 2005/7 Karar sayılı kararında; “Öte yandan, yasa önünde eşitlik ilkesi, hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

İtiraz konusu kural, herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna bağlı olarak çalışanlardan ilk defa çalışmaya başladıkları tarihten sonra yaş düzeltmesi yaptırılanlar arasında farklılık yaratmadığından eşitlik ilkesine aykırılık görülmemiştir.” gerekçesine yer verilmiştir.

Öncelikle bir eşitlik değerlendirmesinin yapılabilmesi için karşılaştırılacak unsurların belirlenmesi gerekmektedir. Yaş düzeltme kararı ile kişinin belli bir yaşta örneğin 55 yaşında olduğu tespit edilmektedir. Böylece eylemli bir durum hukuksal olarak da tescil edilmektedir. Bu durumda eşitlik karşılaştırması yapılması gereken kişi 55 yaşındaki diğer kişilerdir. Sigortalıların aynı yaşta olan akranlarından farklı muameleye tabi tutulmaları eşitlik ilkesinin ihlaline yol açacaktır. Eşitsizliğin daha fazla kişiye uygulanması, çok sayıda kişinin eşitsiz bir muameleye maruz bırakılması eşitsizliğin derinleşmesi, haksızlık düzeyinin artması sonucunu doğuracaktır. Haklarında yaş düzeltme kararı verilen ve verilen kararları Sosyal Güvenlik Kurumunca dikkate alınmayan kişiler aynı eşitsizliğe maruz bırakılmış, kesinleşmiş mahkeme kararlarına rağmen, eşit durumda oldukları akranlarından farklı muameleye tabi tutulmuş kişilerdir. Tabi tutuldukları hukuksal muamele aynıdır. Ancak eşitlik değerlendirmesi yapılırken bakılması gerekenler emeklilik vs. hakkını elde eden aynı yaştaki diğer kişilerdir. Örneğin, TCK, CMK'ya eklenecek hükümlerle suç tarihinden sonra gerçekleşen yaş düzeltmelerin dikkate alınmayacağı öngörülmüş olsa bu durumda da eşitlik ilkesi ihlal edilmiş olacaktır. Çünkü kişilere aynı yaştaki akranlarına göre daha fazla veya daha az ceza verilmiş olacaktır. Bu kuralın yaşı düzeltilen herkese uygulanması eşitsizliğin derecesine ilişkin olup eşitlik sağlamaya matuf değildir.

Anayasa'nın 10. Maddesinde yer alan “Çocuklar, yaşlılar, özürsüzlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz” ibaresi gözetildiğinde yaşlılık aylığı konusunda sigortalılar aleyhine yaratılan eşitsizliğin ağırlığı artmaktadır. Ayrıca Anayasa'nın 60. Maddesinde yer alan “Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar.” maddesinin ihlal edildiği sonucuna varılması da mümkündür.

KARAR : Gerekçesi yukarıda ayrıntıları ile açıklandığı üzere;

1-) 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 57/3.maddesinin “iş kazası, meslek hastalığı, malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalılığından gelir ve aylık tahsisleri ile sermaye değerinin hesabında iş kazasının olduğu veya meslek hastalığının hekim raporuyla ilk defa tespit edildiği veya sigortalıların bu kanuna ve bu kanunla yürürlükten kaldırılmış kanunlara tabi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten sonraki yaş düzeltmeleri dikkate alınmaz” hükmünün Anayasa'nın 2, 10, 36, 60, 138 maddelerine aykırı olduğu kanaatine varıldığından iptaline karar verilmesi istemiyle Anayasa Mahkemesine başvurulmasına,

2- Gerekçeli başvuru kararı ile 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkındaki Kanunun 40. maddesinde belirtilen belgelerin dizi listesine bağlanarak Anayasa Mahkemesine gönderilmesine,

Dair, davacı vekili ile davalı kurum vekilinin yüzüne karşı karar verildi.”